

Ю.В. Підвальна

**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи**

Соціальна робота з обдарованими дітьми

Обдаровані діти складають резерв інтелектуального піднесення будь-якої нації. На сьогодні в Україні проблема обдарованості, творчості, інтелектуалу виходить на передній план у державній політиці, визначаючи пошук, навчання і виховання обдарованих дітей та молоді, стимулювання творчої праці, захист талантів. З цією метою в Україні за участю Президії АН України, МОН України й ряду інших міністерств та відомств, створена комплексна програма пошуку, навчання і виховання обдарованих дітей і молоді «Творча обдарованість».

Спеціальна обдарованість пов'язана з певними видами діяльності, в яких вона найбільше розвивається. Диференціюють психомоторну, інтелектуальну, творчу, академічну, соціальну і духовну обдарованість. Психомоторні здібності тісно пов'язані зі швидкістю, точністю рухів. Інтелектуальну обдарованість пов'язують із високим рівнем інтелектуального розвитку. Академічна обдарованість визначається успішністю навчання, такі діти в майбутньому стають відмінними спеціалістами. Соціальна обдарованість розглядається як складне, багатоаспектне явище, що визначає успішність у спілкуванні. Соціально-обдаровані діти – це майбутні лідери.

На нашу думку, талант і обдарованість громадян можна вважати суттєвим багатством кожної держави, оскільки талановиті та обдаровані люди завжди впливали й впливають на розвиток і характер суспільства, а якщо взяти до уваги досвід роботи передових країн світу, то проблема дитячої обдарованості вже давно є предметом особливої уваги.

Теоретичні питання обдарованості досліджували такі вчені як: А. Й. Капська, М. С. Виготський, А. Г. Зверева, А. М. Матюшкін,

Ю. З. Гільбух, Б. М. Теплов, А. Г. Коваль, В. О. Ананьєв, С. В. Тітова та інші. Питання особливостей обдарованих учнів були в полі зору науковців: Я. Н. Пономарьова, Г. С. Костюка, В. О. Моляко, Н. С. Лейтеса, Л. Ф. Бурлачук. Відомий дослідник В. Штерн під обдарованістю розумів здатність свідомості пристосувати людину до нових вимог.

Обдарована дитина – це особистість, яка має яскраво виражену спрямованість на здобуття наукових знань, генерування нових ідей при розв'язанні навчальних і дослідницьких завдань, знає історію й сьогоденні тенденції розвитку предмета дослідження, володіє значним обсягом інформації, має критичне мислення, відчуття нового, високу допитливість, особистісну установку на сприйняття оригінального, незвичайного, вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки, аналізувати інформацію, будувати гіпотези, є чутливою до суперечностей, організована, наполеглива в досягненні мети, має інтуїцію, здатна до передбачення, фантазування, відкритого спілкування [1, с. 13].

Зазначимо, що найчастіше в літературі поняття «обдарованість» подають як високий рівень здібностей людини, що дає їй змогу досягти особливих успіхів у певній галузі діяльності. Г.С.Костюк зазначав, що обдарованість – це здібність людини розвивати свій хист [2].

Стосовно природи обдарованості, психологу, вчителю, вихователю потрібно знайти відповіді на важливі питання про те, що таке обдарованість; які особливості відрізняють обдаровану дитину від здібної; які критерії визначення обдарованості дитини; як впливає зміст шкільної освіти на розвиток дитячої обдарованості; як діагностувати обдарованість; як соціум та інші фактори впливають на розвиток обдарованості тощо.

Зауважимо, що дослідження обдарованості характеризується складністю та суперечностями, проте останнім часом спостерігаються тенденції до інтеграції різноманітних підходів, підставою для цього є нове осмислення поняття обдарованості як цілісної системи, що всебічно розглядає особистість.

Так, В.О.Моляко зазначає, що вивчення обдарованості вважається одним із плідних шляхів вивчення творчості в цілому, оскільки вона завжди унікальна й суто особистісна. Основою обдарованості, за Моляко, є «стратегічна організація свідомості, яка дозволяє впорядковувати зміст потоку свідомості, конкретні системи, проектувати і будувати їх, орієнтуючись також на об'єктивні показники, які задаються всіма тими вимогами, що існують у реальності» [3].

З такими дітьми дуже важко працювати, тому що у них свої думки, своя позиція, яка відрізняється від загальноприйнятої. Ще одна проблема – обдаровані діти часом страждають від деякого соціального неприйняття їх з боку однолітків, а це розвиває в них негативне сприйняття самих себе. Для людей талановитих, з видатними здібностями майже завжди характерна риса поведінки з прагненням досягти успіху. Оскільки обдаровані і талановиті діти проявляють велику наполегливість у досягненні мети, їх висока захопленість може призводити до не дуже бажаного прагнення все доводити до повної досконалості. Ці завищені особисті стандарти роблять талановитих людей дуже уразливими.

Обдаровані і талановиті діти відрізняються різноманітністю інтересів. Це породжує схильність починати кілька справ одночасно. Талановиті люди, маючи певну частку впертості, часто можуть отримати як видатні результати, так і зустрітися з невдачею. В останньому випадку їх емоційні переживання можуть призвести до депресії, розчарування в своїх здібностях.

Отже, таланти треба вчасно помічати та розвивати. Очевидно, що саме талановитими людьми визначається успіх країни, окремих галузей науки, виробництва і культури, загалом усіх сфер людського життя.

Список використаних джерел

1. Капська, А. Й. Соціальна педагогіка / А. Й. Капська. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.

2. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. — К. : Радянська школа, 1989. - 608 с.
3. Моляко В. А. Творческая конструктология (пролегомены) /В. А. Моляко. - К.: Освіта України, 2007. - 388 с.